

Comité
Nationale
Sporthedenking
4 mei

2024

**Nationale
Sporthedenking**
over de oorlogsslachtoffers
in de zwemsport

Programma

4 mei 2024

10.30 uur: Ontvangst (MOVE Amsterdam, Stadionplein 28, Amsterdam)

10.45 uur: Aanvang inhoudelijk programma met bijzondere filmbeelden, foto's en verhalen over de levens van zwemmers in WO II

12.00 uur: Einde programma en gelegenheid voor een korte lunch

12.30 uur: Herdenking bij het beeld van Prometheus, geplaatst ter nagedachtenis aan de gevallen sporters (plein voor het Olympisch Stadion)

Nationale Sportherdenking 2024

Het thema van 2024 is de zwemsport, die in de Tweede Wereldoorlog zwaar werd getroffen met honderden slachtoffers. Tegelijkertijd bood het zwemmen hoop en perspectief voor mensen met zware verwondingen.

Op 13 maart 1947 publiceerde de Zwembond een overzicht van omgekomen zwemmers in de Tweede Wereldoorlog. Hierop stonden de namen van 160 slachtoffers, afkomstig van enkele tientallen clubs uit heel Nederland. Daarbij werd nog gemeld dat er van de Amsterdamse zwemclub De Watervrienden circa 200 Joodse leden waren vermoord. Hun namen zijn alleen onbekend. Het enige wat we weten is dat De Watervrienden méér leden hebben verloren dan alle andere Nederlandse zwemclubs *bij elkaar opgeteld*.

Deze oorlogsslachtoffers staan centraal bij de Nationale Sportherdenking. "Alle namen van vermoorde sporters verdienen het gekend en genoemd te worden", zegt Lodewijk Asscher, voorzitter van het Comité Nationale Sportherdenking. "Het maakt nieuwsgierig naar hun verhalen. Zo stuitte ik op de naam van secretaris E. Asscher, van zwemvereniging Maccabi uit Amsterdam. Ik vraag me sindsdien af wie dit verre familielid is geweest en hoe het hem is vergaan."

Zwemmen heeft ook veel mensen geholpen, want vanaf het begin van de oorlog revalideerden honderden zwaargewonde Nederlandse militairen en burgers in huize Kareol in Aerdenhout. Daar werd veel aan sport gedaan, met een belangrijke rol voor zwemmen. 'Zij kunnen in het water steeds zo veel meer.'

Namens het Comité Nationale Sportherdenking 4 mei,

Lodewijk Asscher Voorzitter Comité

Carla de Groot Directeur Olympisch Stadion Amsterdam

Jurryt van de Vooren Sporthistoricus

Uğur Pekdemir Coöperatieve directeur Rabobank, metropoolregio Amsterdam

Heleen van Ketwich Verschuur Directeur Amstelveen Sport

De Nationale Sportherdenking 2024 wordt georganiseerd door Olympisch Stadion Amsterdam.

De Nationale Sportherdenking wordt ondersteund door:

Zwemmen in oorlogstijd

De zwemsport kende vele gedaanten in oorlogstijd. In de collecties van Nederlandse herinneringscentra, musea en archieven zijn hiervan de sporen te vinden.

◀ **ZWEMVERBOD**
Net als in de rest van de maatschappij werd het Joden verboden om nog lid te zijn van zwemclubs of om naar openbare zwemgelegenheden te gaan. Deze jongens staan met hun opgerolde handdoek bij Zwembad Schuagt in Krimpen aan de Lek - Lekkerkerk (1942).
Uit de collectie van het Stadsarchief Rotterdam

◀ KONINKLIJKE ZWEMMERS

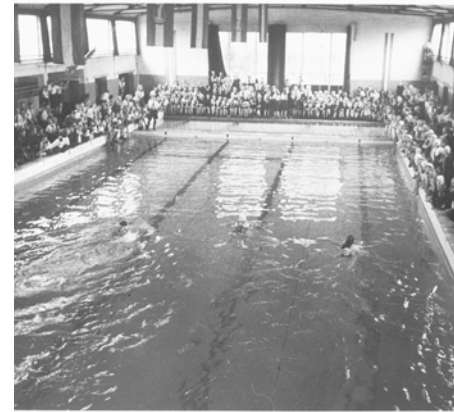
Prinses Juliana verbleef een groot deel van de oorlog in Canada, samen met haar kinderen. Prinses Beatrix en prinses Irene kregen daar zwemles. Dergelijke foto's van de koninklijke familie werden stiekem verkocht in Nederland voor een paar dubbeltjes per stuk. Op deze foto uit 1941 poseren de prinsesjes met hun vriendinnetje Renée Röell.

Uit de collectie van het Nationaal Archief

▼ VREDE EN WILHELMINA

In 1941 stak deze groep jongeren hun vingers omhoog toen een Duitse soldaat een foto maakte in het zwembad van Harlingen. Ze maakten zo het V-teken voor Vrijheid en het W-teken voor koningin Wilhelmina. Enkele maanden later werden hiervoor negen jongens gearresteerd en naar Kamp Amersfoort afgevoerd. Na acht weken zware ontberingen mochten ze weer naar huis.

Uit de collectie van het Fries Verzetsmuseum

◀ NAZI-SPORTERS

De Nationale Jeugdstorm was de nationaal-socialistische jongerenorganisatie, die eigen sportwedstrijden organiseerde. De zwemsters Alie Stijl en Tonny Bijland behaalden in 1941 overwinningen in Breslau tijdens internationale jeugdwedstrijden van de Hitler Jugend. Een jaar later was de Nederlandse zwemdelegatie zeer succesvol bij een vergelijkbaar toernooi in Milaan, onder meer met Leen Gerritsen en Cobie Koster.

Uit de collectie van het NIOD

▼ NEDERLANDS-INDIË

Er zijn duizenden tekeningen bewaard van Nederlanders, die in Nederlands-Indië gevangen waren gezet door de Japanners. Op een aantal is vastgelegd is hoe er in gevangenschap werd gezwommen en

gebaad. Deze afbeelding werd gemaakt door een dwangarbeider bij de Birma-spoorlijn. Met als titel: 'Zwemmen in de modderpoel bij de cantine'.

Uit de collectie van het NIOD

▲ VREUGDE EN ARBEID

Op 5 maart 1944 was er een zwemfeest in het Sportfondsenbad in Amsterdam. De organisatie was in handen van Vreugde en Arbeid, een afdeling van het nationaal-socialistische Nederlandsche Arbeidersfront. Dit zogenaamde zwemfeest was

daarmee vooral bedoeld als propaganda. Onder de deelnemers waren ook enkele zwemmers, die eerder al namens de Jeugdstorm hadden meegedaan aan de internationale wedstrijden in Breslau en Milaan.

Uit de collectie van het NIOD

▼ DE REDDINGSBRIGADE

De Damesgroep van de Bossche Reddingsbrigade in augustus 1944

bij het zwembad de IJzeren Vrouw in het Prins Hendrikpark.

Uit de collectie van Erfgoed 's-Hertogenbosch

► KOLONIALE OORLOG

Nederlandse militairen zochten tijdens de Koloniale Oorlogen van 1946 tot en met 1949 ook graag verkoeling. Militairen van het Regiment Stoottroepen poseerden in een zwembad in Palembang in Zuid-Sumatra. ■

Uit de collectie van het NIMH

13 Maart 1947 No. 11 24ste Jaargang

De Zwemkroniek

OFFICIEEL ORGAAN VAN DEN
„KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE ZWEMBOND“
UITGEVERS: DE RAAT & DE VRIES

REDACTIE: Herestraat 14 v. d. IJssel
Mevr. A. G. KOLLÖFFEL
KLOOSTER 18A, TEL. (02452) 3852, LAREN H.H.

VERSCHEUNT WEKELIJK
ABONNEMENTSPRIJS: 14.—, BUITENLAND 15.— PER JAAR
FRANCO PER POST BIJ VOORUITREKING

ADMINISTRATIE: DRUKKERIJ DE RAAT & DE VRIES
SLANDSSTRAAT 6-12 - AMSTERDAM C - TEL. 35122
POSTREK. „DE ZWEMKRONIEK“. No. 19930

BONDSBUREAU: GERARD DOUSTRAT 20, UTRECHT - TELEF. 13442

ONZE DOODEN.

Daar volgens ingekomen mededeelingen in de lijst van oorlogsslachtoffers, zooals gepubliceerd in ons Officieel Orgaan van 12 December 1946 enige namen ontbreken en een paar onjuistheden voorkomen, wordt deze opgave thans wederom aangevuld in ons Orgaan herplaatst.

Zooals reeds in ons Jaarverlag 1945 aangegeven, was het onze bedoeling in ons Officieel Orgaan de namen te publiceren van onze leden, die in de afgelopen oorlogsjaren door oorlogshandelingen om het leven zijn gekomen. Thi de ons inmiddels door de kringbesturen verzochte opgaven is geblokkeerd, dat vele leden van onze bond door fusieën, bomaanvalven, deporteren enz. het slachtoffer van dezen oorlog zijn geworden, waardoor onze bond een zeer gevoelig verlies heeft geleden. Van veel geporteerden is nooit meer enig bericht ontvangen, zoodat moet worden aangenomen dat ook zij in de kampen om het leven zijn gekomen.

Latzen wij onze dooden, die onze vrijheid met hun leven hebben betaald, steeds blijven denken en trachten door samenwerking voortaan steeds de vrede te bewaren. Dan hebben zij, die ons ontvielen, hun offer niet voor niets gebracht.

De namen van de bedoelde leden zijn hieronder kringgewijs aangegeven:

Kring Amsterdam.
L. Barzelay (A.Z. '70), E. Biet (I.J.), G. Bilt (I.J.), W. A. Coerengel (A.Z. '70), B. Engers (I.J.), E. Gomperts (A.Z. '70), D. v. d. Groep (Meeuwen), A. Mes (Z.A.R.), Th. Nieland (Amstel), M. G. Ribbroek (Dollfin), M. van Schaik (Meeuwen), Hans Stroove (I.J.), Jaap Stroove (I.J.), M. Stute (Z.A.R.), W. v. Vliet (Buispen), M. Wilsenhuyzen (A.Z. '70); verder ca. 200 joodsche leden van de Amsterd. Watervrienden, die zijn weggevoerd en niet meer zijn teruggekomen. De namen zijn ons niet bekend.

Kring Haarlem.
P. Bos (Haarlem), C. Brands (Z.R.B.), E. H. A. Brukmeyer (Z.R.B.), D. Duiker (D.W.R.), A. A. M. Hoekstra (D.W.R.), P. Koper (Z.R.B.), H. Leloux (H.P.C.), G. Nells (H.P.C.), W. v. Ommersen (H.P.C.), C. Ribbroek (H.Z.V.), A. Schutter (H.P.C.), L. A. C. Stokmans (H.V.G.B.), P. Vlasink (V.Z.V.), L. v. Wijk (H.P.C.).

Kring Noord-Holland ben. het IJ.
P. Conijn (P.Z. & P.C.), C. Thijssen (Het Zwetl).

Kring Den Haag.
Mej. S. Alter (H.W.V.), F. J. A. v. d. Assen (D.V.E.), Frits Brobbel (Poolmeer), J. W. W. Delmaay (Triton), W. Frosen (H.M.S.), Mej. M. P. Gerritsen (H.Z.P.C.), Mej. G. Halder (P.T.T.E.A.), P. Haidt (H.M.S.), J. Holsbergen (H.P.S.V.), L. C. J. van Hoof (Residentie), van Hoven (D.Z.S.), J. Huismann (B.N.A.), Mej. R. Huismann (H.W.V.), J. Kanbler (L.Z.C.), J. Key (Poolmeer), A. van Leeuwen (Poolmeer), P. F. J. Nouwens (Waterman), L. J. Schettehaar (Waterman), G. Slamp (H.P.S.V.), O. C. Tichelaar (D.Z.V.), Mej. In 't Veen (Swift), Mevr. M. Vrins-Otien (H.Z.P.C.), L. Wolff (P.T.T.E.A.).

Kring Rotterdam.
A. van Bergeijk (P.C.G.), Mej. A. v. d. Bos (R.D.Z.), J. Buitensman (P.C.G.), Mevr. Buitensman (P.C.G.), J. de Haan (P.C.G.), J. Hazebroek (S.V.H.), C. Kappelhof (Merwede), J. Kloos (Merwede), L. Knel (Charlois), A. Koppel (P.C.G.), G. v. d. Linden (Merwede), C. Meyer (P.C.G.), H. Ringlever (P.C.G.), P. Versteijn (Spreid-Sluit).

Kring Het Gooi.
Ir. J. J. Bartels (Kwakkers), de Cap (Vier), J. Dams (Robben), T. Gerritsen (De Vest), W. Harff Jr. (Kwakkers), T. B. Huurman (Kwakkers), Jan Leenheer (Triton), W. S. Liewen (Robben), G. v. d. Wetering (Otter).

Kring Utrecht.
H. Doosjen (D.K.R.), J. de Haas (Vechtstreek), G. de Jong (Flevo), H. v. d. Kamp (Flevo), O. Kwint (D.K.R.), F. Nienhuis (Flevo), L. J. Nienhuis (Flevo), E. v. Roosum (W.Z.C.), J. Scholten (W.Z.C.), P. Starink (Brandenburg).

Kring Apeldoorn-Zutphen.
W. Daniëls (Z.R.B.), W. J. Dinkelberg (Z.R.B.), Mevr. D. Dinkelberg-Watervriend (Z.R.B.), Me. J. Dijkster (Z.R.B.), R. Mulder (A.Z.C.), J. A. Paap (Z.R.B.), B. G. Vlasier (Z.R.B.).

Kring Twente.
G. J. Broukink (De Aa), M. Cohen (Weesthag), H. A. Have (De Aa), J. G. Heydenrijk (De Aa), C. de Jongh (de Wsee), F. Knuttenbeid (E.Z.C.), Mej. M. Louwink (Weesthag), J. Nannings (De Wsee), K. Nieuwenhuis (N.Z.C.), G. Schoonman (E.Z.C.).

Kring Zwolle-Deventer.
Van Baalen (De IJssel), J. Beunbroek-Everts (De IJssel), A. Geerts (O.Z.C.), J. Valkenburg (De IJssel), Bertus Telder (Nateers).

Kring Arnhem-Nijmegen.
P. J. S. Nicolaas (A.R.B.), W. P. Vrins (Nep-tunus), J. van Til, A. Harfon, Mevr. E. Harfon, Mej. R. Harfon (Watervrienden), W. Weimar (A.R.B.), H. J. Aalbers (A.R.B.), Mej. T. Otter, E. A. Mesritz, J. J. W. Verwey (A.Z.C. 1882), den Adel (N.R.B.).

Kring Drenthe.
M. Bilschat (A.Z.V.), G. G. Koster (Meyer-zand), J. Meyer (Zwanmeer), S. Meyer (Zwanmeer), Sara Meyer (Zwanmeer), Janny Spreen (De Ploos), Johan de Vries (Sleevwijk '34).

Kring Groningen.
J. Bolhuis (Z.C.G.), J. Dijkhuis (Z.C.G.), D. J. Holsheimer (Wissum), J. Pot (Bubbe), O. v. Noppen (Z.C.G.), K. Schortinghuis (G.Z.P.C.).

Kring Oostelijk Groningen.
A. Wubs (Bilham).

Kring Noord-Brabant.
Mej. P. v. d. Broek (P.S.V.), H. de Graaf (Glaukos), E. A. E. Gimbree (T.Z.V.), H. Heymans (Margriet), Dick Hofman (Suraa), N. Jongevoelen (Wayado), Thea Kronenberg (Aegir), Nottie Meesuis (Aegir), F. v. Nierop (Suraa), W. Slieden (Margriet), P. Swinkels (P.S.V.), R. Wessink (Aegir), F. v. d. Wiele (Aegir), Jan Zijdenbos (Aegir).

Kring Limburg.
Alph. Ceulen (H.Z.).

Kring Zeeland.
P. Brand (t Vrije), W. Dieleman (A.Z.C.), Mej. J. Haarbos (Scheldestroom), Ch. Hermans (t Vrije), P. de Hullu (t Vrije), Mej. G. Schrier (Scheldestroom), L. Schrier (Scheldestroom), Mej. B. Vergouwe (Scheldestroom).

De vermoorde leden van De Watervrienden

De Amsterdamse zwemclub De Watervrienden was van oorsprong socialistisch. Ze wist in mei 1940 daarom precies wat haar lot was: net als bij hun Duitse zusterorganisaties waren hun leden in groot gevaar.

De dodenlijst van de Nederlandse Zwembond die in 1947 werd vrijgegeven, is een vreselijk document. Aan het eind van het overzicht van de Kring Amsterdam staat een opmerking, die nog eens hard binnenkomt: 'Verder ca. 200 joodsche leden van de Amsterd. Watervrienden, die zijn weggevoerd en niet meer zijn teruggekomen. De namen zijn ons niet bekend.' In totaal staan er 160 namen op de lijst, waarmee De Watervrienden dus méér leden hebben verloren dan alle Nederlandse zwemclubs bij elkaar opgeteld. Hoe is het dan mogelijk dat we geen enkele naam meer weten?

SOCIALISTISCH ZWEMMEN
We kunnen ons er nu weinig meer bij voorstellen, maar in de jaren vóór de Tweede Wereldoorlog was de sportwereld verdeeld in verschillende levensovertuigingen – de zogenaamde Verzuiling. Er waren niet alleen algemene clubs, maar ook socialistische, katholieke, hervormde en zelfs fascistische sportverenigingen. De socialisten hadden hiervoor de Nederlandsche Arbeiders Sport Bond uit 1926. Deze sporters waren niet zozeer geïnteresseerd in medailles en records, maar in gezamenlijke activiteiten om hun socialistische overtuiging te verspreiden. ▶

DOOR HEEL NEDERLAND

Amsterdam en Den Haag waren in 1928 de eerste steden met eigen zwemclubs, waarna er door heel het land afdelingen werden opgericht. Tot aan de Tweede Wereldoorlog bestonden er ongeveer dertig van zulke zwemclubs in het land met in totaal 6000 leden.

De Watervrienden uit Amsterdam was veruit de grootste afdeling van de NASB – niet alleen van de zwemclubs maar van de complete sportkoepel. De Amsterdamse zwemmers hadden zo net zoveel stemrecht als alle sporters uit Arnhem bij elkaar opgesteld. En ook in een stad in Haarlem ging het snel na de oprichting van Watervreugd in 1932.

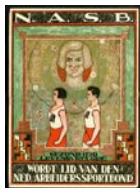
In het begin waren er slechts veertien leden, maar in 1935 waren dat er al 300. In vergelijking met de ‘burgerlijke’ sport was dat niet zoveel, maar dat neemt ten weg dat ons land een socialistische sporttraditie heeft.

ANONIEM

Van alle bijeenkomsten, wedstrijden en politieke statements werd melding gemaakt in het tijdschrift Arbeiderssport, maar daarin werden nooit de gegevens geplaatst van nieuwe leden of adreswijzigingen. Andere sportbonden deden dat wél, waarmee historisch onderzoek mogelijk is naar de sociale achtergrond van de betreffende sport. Bij de socialistische sport kan dat dus niet.

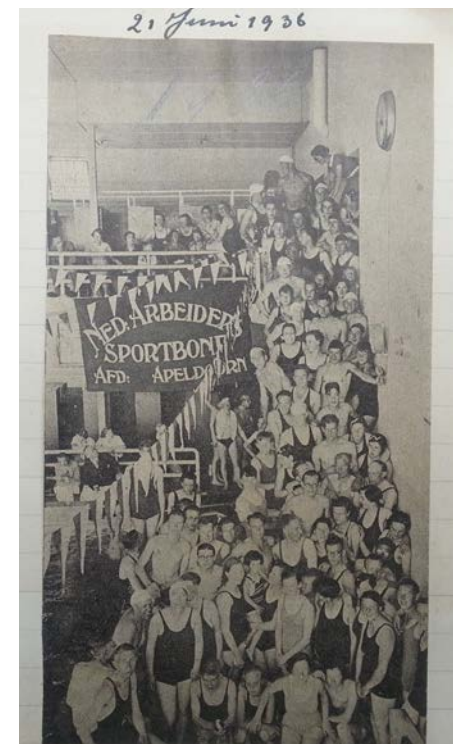

Scan de QR-code voor de kaart met alle socialistische zwemclubs in Nederland ten tijde van WOII.

Het tekent de politieke situatie van dat moment, waarin de NASB het waarschijnlijk veel te gevaarlijk vond om die persoonlijke gegevens te verspreiden in een tijd, waarin het fascisme opkwam – de doodsvijand van het socialisme. In 1933 werd dat pijnlijk duidelijk na de machtsgreep van Hitler. Hij verbood meteen de socialistische sport en vervolgde de leden van deze verenigingen. Zulke persoonlijke gegevens waren dus levensgevaarlijk als die in verkeerde handen vielen.

De Watervrienden, die veel Joodse leden had, maakten zich daarom geen enkele illusies na de Duitse inval en verbrandde meteen de complete administratie. Het was in de hoop het de nazi's niet nog makkelijker te maken, maar dat bleek tevergeefs. Zo weten we bijna tachtig jaar na de oorlog nog steeds de namen van deze slachtoffers niet. ■

De oorlogsslachtoffers in de zwemsport

Tijmen B. Huurman

Salomon Wolf

Petronella A. v.d. Broek

Richard L.A. Schoemaker

Petrus L. Swinkels

Otto C. Tichelaar

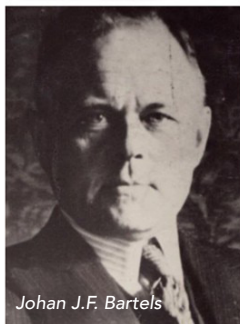
Johannes W. W. Delnaaj

Maria H. Vrins-Otten

Johannes Dijkmeester

Johan J.F. Bartels

Jan Kloos

Jan Woltjer

Frederik Hendrik Starke

Fritz Grossmann

Zoals beschreven in voorgaand artikel, is nieuw onderzoek nodig om te achterhalen of er nog meer namen van oorlogsslachtoffers zijn.

Aanvullingen en opmerkingen hierover kunt u mailen naar Jurryt van de Vooren: jurryt@sportgeschiedenis.nl.

Op de dodenlijst staan ook leden van de Reddingsbrigade Nederland en de Nederlandse Arbeiders Sportbond, omdat die onder dwang van de Duitsers waren gefuseerd tot de Nederlandsche Zwem- en Reddingsbond. Dat is de reden waarom er op de dodenlijst van 1947 namen staan van die verschillende organisaties, die na de oorlog de fusie snel weer hebben beëindigd.

De namen waren geordend per kring en vereniging, maar helaas werden er geen verdere gegevens vermeld, zoals geboorte- en sterftedagen. Het is daarom moeilijk om een goed beeld te krijgen van deze mensen, vooral onder welke omstandigheden ze zijn omgekomen. Via een eerste inventarisatie is al wel duidelijk dat het gaat om vermoorde Joodse leden, gesneuvelde soldaten, verzetsmensen, burgerslachtoffers en dwangarbeiders in Duitsland.

Ook in Nederlands-Indië zijn enkele leden van Nederlandse zwemclubs omgekomen. In de afgelopen maanden is er daarom nieuw onderzoek verricht om deze lijst te voorzien van zoveel mogelijk informatie. Daarbij zijn ook nieuwe namen gevonden van slachtoffers, zoals bij HZ&PC uit Den Haag, het huidige H.Z. Zian. De KNZB meldde twee slachtoffers in 1947. Later dit jaar worden de resultaten bekend gemaakt van dit onderzoek. ■

DE LIJST VAN 1947

De 160 namen uit 1947 werden gebundeld per Kring, zodat wij dit nu ook weer doen. Zie volgende pagina's voor de lijst.

De namen van de omgekomen zwemmers,
opgesomd per Kring en per vereniging:

Kring Amsterdam

Th. Nieland	Amstel
L. Barzelay	AZ'70
W.A. Coerengel	AZ'70
B. Gomperts	AZ'70
M. Witzenhuyzen	AZ'70
M.G. Rijbroek	Dolfijn
E. Biet	Het IJ
G. Blitz	Het IJ
B. Engers	Het IJ
H. Stroeve	Het IJ
J.C. Stroeve	Het IJ
D. van de Groep	Meeuwen
M. van Schaik	Meeuwen
W. van Vliet	Snippen
A. Mes	Z.A.R.
M. Stute	Z.A.R.

Kring Noord-Holland Beneden IJ

C. Thijsen	Het Zwet
P. Conijn	PZ&PC

Kring Apeldoorn - Zutphen

W. Danielse	ZRB
Mr. J. Dijkmeester	ZRB
W.J. Dinkelberg	ZRB
mevr. D. Dinkelberg-	ZRB
Westerveld	
R. Mulder	ZRB
J.A. Paap	ZRB
B.G. Visser	ZRB

Kring Arnhem - Nijmegen

H.J. Aalbers	ARB
P.J.S. Nicolaas	ARB
W. Weimar	ARB
E.A. Mesritz	AZC 1882
T. Otter	AZC 1882
J.J.W. Verwey	AZC 1882

W.P. Vrins	Neptunus
den Adel	NRB
A. Harfon	Watervrienden
mevr. R. Harfon	Watervrienden
J. van Til	Watervrienden

Kring Den Haag

van Hoven	DES
F.J.A. v.d. Assen	DVZ
O.C. Tichelaar	DZV
W.J. Fresen	HMS
P. Haidt	HMS
J. Holsbergen	HPSV
G. Slump	HPSV
mej. S. Alter	HWV
mej. R. Huisman	HWV
mej. M.P. Gerritsen	HZPC
mevr. M.H. Vrins-Otten	HZPC
J. Kanbier	LZC
F.V.R. Brobbel	Poelmeer
J. Key	Poelmeer
A. van Leeuwen	Poelmeer
mej. G. Hakker	PTTEA
L. Wolff	PTTEA
L.C.J. van Hoof	Residentie
J. Huisman	SNA
mej. in 't Veen	Swift
J.W.W. Delnaay	Triton
P.F.J.mNouwens	Waterman
L.J. Schefferlaar	Waterman

Kring Drenthe

M. Bijlschat	AZV
Janny Spreen	De Plons
G.G. Koster	Dieverzand
Johan de Vries	Steenwijk '34
J. Meyer	Zwanemeer
S. Meyer	Zwanemeer
Sara Meyer	Zwanemeer

Kring Groningen

J. Pot	Bubble
K. Schortinghuis	GZPC
D.J. Holsheimer	Winsum
J. Bolhuis	ZCG
J. Dijkhuis	ZCG
O. van Noppen	ZCG

Kring Oostelijk Groningen

A. Wubs	Blijham
---------	---------

Kring Haarlem

D. Duiker	DWR
A.A.M. Hoekstra	DWR
J.P. Bos	Haarlem
H. Leloux	HPC
G. Nelis	HPC
W.A. van Ommen	HPC
A. Schutter	HPC
L. van Wijk	HPC
L.A.C. Stokmans	HVGB
C. Rijnbeek	HZV
P. Vissink	VZV
C. Brand	ZRB
E.H.A. Brokmeyer	ZRB
P. Koper	ZRB

Kring Het Gooi

T. Gerritsen	De Vest
ir. J.J.F. Bartels	Kwakers
W. Harff jr.	Kwakers
de Cup	Otter
G.J. van Wetering	Otter
ir. T.B. Huurman	Pinguins
J. Dame	Robben
W.S. Lieuwen	Robben
Jan Leenheer	Triton

Kring Limburg

Alph. Ceulen	RZ
Tony Stienstra	ZON

Kring Noord-Brabant

Thea Kronenberg	Aegir
Nettie Meeuwis	Aegir
R. Wesselink	Aegir
F. v.d. Wiele	Aegir
J. Zijdenbos	Aegir
Willy Andriessen	BRB
E. Marcolina	BRB
H. de Graaf	Glaukos
H. Heymans	Margriet
W. Sieben	Margriet
mej. P. van de Broek	PSV
P.L. Swinkels	PSV
Dick Hofman	Surae
F. van Nierop	Surae
E.A.E. Gimbrère	TZV
N. Jongeneelen	Wavado

Kring Rotterdam

L. Knel	Charlois
C. Kappelhof	Merwede
J. Kloos	Merwede
G. van derLinden	Merwede
A.van Bergeijk	PCG
J. Buitenman	PCG
mevr. Buitenman	PCG
J. de Haan	PCG
A. Koppel	PCG
C. Meyer	PCG
H. Ringlever	PCG
mej. A. v.d. Bos	RDZ
P. Versluis	Spread-Sluit
J. Hazebroek	SVH

De namen van de omgekomen zwemmers,
opgesomd per Kring en per vereniging:

Kring Twente

G.J. Breukink	De Aa
H.A. Have	De Aa
J.G. Heijdenrijk	De Aa
C. de Jongh	De Whee
J. Nannings	De Whee
F. Knottenbeld	EZC
G. Schoonman	EZC
K. Nieuwenhuis	NZC
M. Cohen	Weusthag
mej. M. Leusink	Weusthag

Kring Utrecht

P. Starink	Brandenburg
J. de Haas	De Vechtstreek
H. Doosjen	DKR
O. Kwint	DKR
G. de Jong	Flevo
H. v.d. Kamp	Flevo
F. Nienhuis	Flevo
L.J. Nienhuis	Flevo
E. van Reenen	WZC
J. Scholten	WZC

Kring Zeeland

W. Dieleman	AZC
mej. J. Haartsen	Scheldestroom
mej. G. Schrier	Scheldestroom
L. Schrier	Scheldestroom
mevr. B. Vergouwe	Scheldestroom
F. Brand	't Vrije
Ch. Hermans	't Vrije
P. de Hullu	't Vrije

Kring Zwolle - Deventer

van Baalen	De IJsel
J. Bennebroek-Everts	De IJsel
J. Valkenburg	De IJsel
Bertus Telder	Nateers
A. Geerts	OZC

Scan de QR-code voor de pdf van het boek van Dr. C. Kroon.

Zwemmen als medicijn

Veel zwaargewonde soldaten en burgers gingen tijdens hun medische behandeling naar het zwembad. 'Zij kunnen in het water steeds zoveel meer.'

Bij de Duitse inval in mei 1940 raakten zo'n 2700 Nederlandse militairen gewond. Deze mensen hadden dringend hulp nodig en daarom werd in Aerdenhout in zeer korte tijd een herstellingsoord gerealiseerd in Huize Kareol, een gigantisch pand met drie verdiepingen en een burchtpoort. Het landgoed had een eigen elektriciteitsvoorziening en een watertoren van 35 meter hoog. In de uitgestrekte tuin lagen een vijver en een tennisbaan.

Geneesheer C. Kroon werkte hier samen met Charles Pahud de Mortanges, viervoudig olympisch kampioen in de paardensport. Het was geen rusthuis, want voor de eerste keer in ons land werd er sport gebruikt in de medische behandeling. De patiënten liepen de hele dag in sportkleren, net als het medische personeel.

Er waren faciliteiten voor verschillende sporten, waarbij voetbal erg populair was.

De meeste medische progressie werd geboekt met zwemmen, schreef Kroon in 1943 in een boekje over Kareol: *'Zwemmen verrast de patiënten altijd weer, want zij kunnen in het water steeds zoveel meer dan op het land en wanneer de patiënt bemerkt dat zijn been toch nog tot heel wat in staat is, dan heeft hij daardoor ook al weer vertrouwen in zijn herstel.'*

Stoops Bad in Overveen en het Sportfondsenbad in Haarlem stelden hun ruimte ter beschikking, waar de patiënten konden werken aan hun herstel en terugkeer in de maatschappij. En dat had ook nog eens het bijkomend voordeel dat op die manier enkele tientallen gewonde militairen tijdens hun verblijf in Huize Kareol hun zwemdiploma hebben gehaald. ■

“De olympische waarden, waaronder vriendschap en respect, lijken soms naïef, niet passend. Maar als wij – beleidsmakers, sportliefhebbers en organisatoren – die waarden zouden opgeven, wie voelt zich dan nog geroepen ze te verdedigen? En daarom houden we vast aan die waarden, nu én in de toekomst.”

Anneke van Zanen
voorzitter NOC*NSF

COLOFON

© 2024 Stichting Olympisch Stadion Amsterdam

Tekst: Jurryt van de Vooren: juryt@sportgeschiedenis.nl

Fotografie: o.a. Bastiaan Heus, Nationaal Archief volgens de CC licensering, NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies, Wikipedia

De redactie heeft zich ingespannen alle rechthebbenden van de afbeeldingen te achterhalen. Als u desondanks meent rechthebbende te zijn, neemt u dan alstublieft contact op met nora.scholten@olympischstadion.nl.

Productie: Rifka Boot, Olympisch Stadion Amsterdam

Vormgeving: Marjolein Ruiters Grafisch Ontwerp & Media, Amsterdam, marjoleinruiter.nl

